

Europeesrechtelijke schadevergoeding wegens onrechtmatige rechtspraak

Marco Slotboom¹

Recent stelde het Europees Hof van Justitie vast dat EG-Lidstaten verplicht kunnen worden tot vergoeding van de schade veroorzaakt aan particulieren door schendingen van het EG-recht die toerekenbaar zijn aan nationale rechterlijke instanties die rechtspreken in laatste aanleg.²

Köbler, hoogleraar aan een Oostenrijkse universiteit met enkele dienstjaren aan andere Europese universiteiten, verzocht om een anciënniteitstoelage. Omdat deze vergoeding in Oostenrijk enkel wordt toegekend bij ervaring aan Oostenrijkse universiteiten, werd Köblers verzoek afgewezen. Köbler ging in beroep bij de rechter. Volgens de hoogleraar leverde de regeling naar EG-recht verboden discriminatie op. Hierover stelde het Oostenrijkse Verwaltungsgerichtshof, in laatste aanleg rechtsprekend, een prejudiciële vraag aan het Europees Hof van Justitie. Naar aanleiding van een arrest van het Hof in een soortgelijke zaak trok het Verwaltungsgerichtshof zijn vraag echter in, en wees het Köblers verzoek af met als motivering dat de anciënniteitstoelage een premie voor trouwe dienst vormde die een afwijking van de EG-regels inzake het vrije werknemersverkeer rechtvaardigde. Köbler stelde hierop bij het Landesgericht een schadevorderingsactie in tegen de republiek Oostenrijk. Volgens Köbler was het arrest van het Verwaltungsgerichtshof strijdig met het EG-recht. Het Landesgericht stelt het Hof van Justitie wederom prejudiciële vragen. In zijn prejudiciële arrest bevestigt het Hof vaste rechtspraak dat EG-Lidstaten verplicht zijn tot vergoeding van schade die particulieren lijden als gevolg van schendingen van het EG-recht die de EG-Lidstaten kunnen worden toegerekend. Op basis van deze rechtspraak stelt het Hof vast dat particulieren onder bepaalde voorwaarden ook schadevergoeding moeten kunnen krijgen indien het gaat om schendingen van het EG-recht die kunnen worden toegerekend aan in laatste aanleg rechtsprekende

rechterlijke instanties.

De EG-Lidstaat kan evenwel slechts aansprakelijk worden gehouden indien de rechterlijke instantie het toepasselijke EG-recht en de rechtspraak van het Hof hierover *kennelijk* heeft geschonden. Elementen om vast te stellen of daarvan sprake is, zijn: de mate van duidelijkheid en nauwkeurigheid van de geschonden regel, de vraag of de schending opzettelijk is begaan, de al dan niet verschoonbaarheid van de rechtsdwaling en de schending door de betrokken rechter van zijn verplichting om een prejudiciële vraag te stellen. De rechtsorde van elke EG-Lidstaat dient de rechterlijke instantie aan te wijzen, die bevoegd is om geschillen betreffende de uit het Europees recht voortvloeiende vordering wegens onrechtmatige rechtspraak te beslechten.

Voor Köbler levert de uitspraak van het Hof geen schadevergoeding op. Weliswaar verklaarde het Hof de Oostenrijkse regelgeving onverenigbaar met EG-recht, maar volgens het Hof heeft het Verwaltungsgerichtshof geen *kennelijke* schending van het EG-recht begaan. Het Hof had zich namelijk nog niet uitgesproken over de mogelijke rechtvaardiging uit EG-rechtelijk oogpunt van een maatregel om een werknemer aan zijn werkgever te binden. Het feit dat het Verwaltungsgerichtshof zijn prejudiciële vraag had moeten handhaven, leidt evenmin tot aansprakelijkheid, omdat het Verwaltungsgerichtshof het arrest van het Hof in een soortgelijke zaak slechts verkeerd had gelezen. De Oostenrijkse staat kan derhalve niet aansprakelijk worden gehouden.

Met deze uitspraak lijkt een vordering wegens onrechtmatige rechtspraak naar EG-recht kansrijker dan naar Nederlands civiel recht. Een vordering ex art. 6:162 BW tegen een rechterlijke uitspraak van een hoogste rechter kan slechts succesvol zijn indien bij de voorbereiding van een rechterlijke beslissing zo fundamentele rechtsbeginselen zijn veronachtzaamd dat van een eerlijke en onpartijdige behandeling van de zaak niet kan worden gesproken.³ Aan het vereiste van een kennelijke schending van het EG-

Het Europese Hof van Justitie in Luxemburg

recht wordt wellicht eerder voldaan. Een kennelijk verkeerde toepassing van de rechtspraak van het Hof van Justitie kan bijvoorbeeld reeds voldoende zijn voor Europeesrechtelijke aansprakelijkheid, los van de vraag of de rechter fundamentele rechtsbeginselen heeft veronachtzaamd. Gezien de voorrang en de rechtstreekse werking van het EG-recht heeft de Nederlandse Staat er dus financieel belang bij dat de rechterlijke macht over een goede kennis van het EG-recht beschikt. (Marco Slotboom is werkzaam bij Simmons & Simmons, Brussel en Rotterdam)

NOTEN

- 1 Werkzaam bij Simmons & Simmons, Brussel en Rotterdam.
- 1 Zaak C-224/91, Köbler, 30 september 2003, nog niet gepubliceerd.
- 2 Zie HR 3 december 1971, NJ 1972, 137 m.nt. GJS.